

COLECŢIA „POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"

283

CAZUL COMANDORULUI

de

IGOR ROSOHOVATSKI

283

Colecția
„POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XII
1 septembrie 1966

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: VICTOR WEGEMANN
Prezentarea grafică: CORNEL DANELIUC

I

„Mă rog, să intre, — îşi zise Kantov. Să intre. Totuna... Deşi sună cam ciudat : anchetator-apărător. În sfîrşit...".

Nici urmă din privirea aceea de un calm tradiţional. Buzele nu se strîng într-un rictus semnificativ. Nimic din toate acestea... Nimic, nimic...

Anchetatorul-apărător s-a aplecat, căci altfel risca să străpungă cu capul tavanul. Camera era inaltă de aproape patru metri !

„E din ăştia — gîndi Kantov şi simţi cum îl apucă furia. N-am cerut niciodată să fiu tratat cu un tact deosebit, dar în cazul de faţă dumnealor ar fi putut să se mai gîndească...".

O voce plină, o pronunţie distinctă :

— Aveţi să-mi puneţi vreo întrebare ?

— O rugăminte. Aş avea o rugăminte.

— Am înţeles. Vi se va da alt apărător. Dar să ştiţi că şi eu aş putea să vă răspund la întrebări.

— Ce-aţi reuşit să elucidaţi pînă acum în cazul meu ?

O clipă de tăcere. Dar şi atîta a fost de ajuns pentru a spune multe.

„Nimic bun — conchise Kantov. Făptura asta are reacţiile instantanee. Mi-ar fi răspuns imediat".

— Primul caz s-a constatat la douăzeci şi şapte aprilie, la un om cu care navigatorul dumneavoastră vorbise cu douăsprezece ore mai inainte.

Surprinse indoiala lui Kantov şi se văzu nevoit s-o risipească :

— S-a stabilit cu precizie.

Kantov îşi aminti ecranele împînzite de pete mărunte, picăturile albăstrii ce atîrnau de cruciuliţele diviziunilor. O cameră de epurare, apoi alta şi încă una... Duşul energetic, duşul ionic, baia condiţionată, filtrul magnetic... Iar dincolo de pere-

ţii navei — ierburi verzi mirosind a iarbă şi păduri cu freamăt de pădure... Dar el nu-i lăsa pe băieţi să iasă, îi gonea dintr-o cameră în alta... Şi acum ăsta zice... Ce naiba?!

Privirea mînioasă a comandorului a încremenit pe uşa îndărătul căreia a dispărut gigantul.

„Te-ai supărat? Cu atît mai bine. Te-ai obişnuit să rezolvi treburile oamenilor în locul lor...".

Iritat, Kantov nu putea să înlănţuie faptele în ordine şi apoi să le sintetizeze şi să vadă ce-o ieşi de-aici. Conectă aparatele de condiţionare şi aruncă cît colo, cu o lovitură de picior, fotoliul ce stătea gata să se îndoaie serviabil ca să ia forma corpului său. Ţăcăni de patru ori la rînd cu regulatorul videofonului şi-şi proiectă imaginea pe perete:

— Vreau să vorbesc cu Consiliul.

Văzu faţa imperturbabilă a operatorului de serviciu.

„Imperturbabilă ca întotdeauna" — îşi zise. Oricît se stăpînea, vocea lui era mai violentă decît ar fi vrut să fie:

— Rog Consiliul să-mi numească un alt apărător. Un om.

Operatorul se aştepta, pare-se, să audă exact asta, aşa că avea replica gata pregătită:

— Şi el tot om se numeşte.

— Se numeşte... repetă fără să vrea Kantov, dînd vocii sale o intonaţie ironică.

Operatorul se înfurie:

— Da, omul se naşte şi nu se sintetizează într-un laborator. Dacă această deosebire de principiu vă satisface, mă rog. (A pronunţat expresia „de principiu" cu acelaşi ton cu care Kantov rostise „se numeşte".) Dar dacă îmi veţi spune că e o maşină, deşi maşina aceasta are şi piese proteinice, am să vă răspund că ea înţelege şi simte mult mai mult decît noi. Şi încă ceva nu lipsit de importanţă — obiectivitate absolută...

„Nu e furios — îşi zise Kantov. Mimează furia, socotind că aşa m-ar putea convinge mai uşor".

— Degeaba v-aţi supărat pe Consiliu, urmă operatorul. Cazul neglijenţei în carantină e cercetat de opt anchetatori-apărători. Şase dintre ei se ocupă de medicii postului de carantină, unul de medicul navei şi unul de dumneavoastră. După părerea mea, nici n-aţi putea găsi apărător mai bun.

„Poate ea, creatura asta, să înţeleagă şi să simtă, aşa cum zici tu, mai mult decît noi. Dar ce, eu pentru ea am zburat în Cosmos? Pentru ea mi-am pus de sute de ori viaţa în primejdie? Pentru ea mi-am pierdut timpul şi, odată cu el, pe cei dragi, prietenii, contemporanii? Da, contemporanii; abia acum am pătruns cu adevărat înţelesul acestui cuvînt. Şi tu vrei ca după toate astea să mă judece ea?"

— Să revenim la rugămintea mea.

Pentru o clipă, pe fața operatorului apăru o expresie de perplexitate.

— Voi raporta Consiliului rugămintea dumneavoastră.

II

— Mă numesc Pavel Petrovici.

Kantov strînse cu putere mîna osoasă și rece și pentru întiia oară de mai multe zile încoace se simți mai sigur pe sine.

Noul anchetator-apărător îi plăcu de la prima vedere. Slab și deșirat, avea mersul energic, săltăreț, iar mișcările lui erau repezi. Unul ca ăsta, dacă se apucă de o treabă, nu-și pierde vremea degeaba.

— Luați loc, îl invită comandorul.

Vru să împingă fotoliul, dar nu mai apucă. Abia se gîndi la asta, că fotoliul ieși singur dintr-o firidă și se opri dinaintea lui Pavel Petrovici.

„Lua-v-ar naiba de obiecte serviabile!“ — înjură în gînd Kantov. Citeodată, in camera hotelului de carantină se simțea ca un om fără miini.

Pavel Petrovici se trînti în fotoliu și puse un picior peste altul.

— Am luat cunoștință de statele dumneavoastră de serviciu, zise, sfredelindu-l cu privirea pe Kantov. Și m-am convins că sînteți un om cu multă experiență.

Kantov nu-și putut da seama ce semnificație dădea apărătorul expresiei „cu multă experiență“.

— Faptele sînt însă de necontestat. Navigatorul dumneavoastră a murit de asfixie-T la o jumătate de săptămînă după ce a părăsit nava. Douăsprezece ore mai tîrziu, simptomele aceleiași boli au apărut la medicul care l-a consultat. Așa a izbucnit epidemia.

Rămase o vreme tăcut, așteptînd obiecțiile lui Kantov. Răsuflă o dată adînc, își schimbă poziția, încrucișîndu-și picioarele într-alt fel, iar fotoliul își schimbă și el forma.

— Nava a stat în camera de recepție a satelitului opt zile. Trei zile mai mult, la cererea dumneavoastră. De ce?

Pavel Petrovici se uita undeva într-un colț. Poate îi era teamă să vadă confuzia de pe fața lui Kantov.

— Am hotărît să repetăm ciclul de epurare, răspunse celălalt.

— Vă îngrijora ceva?

— Nu.

— Deci intuiție?

— O măsură de prevedere în plus şi-atîta tot.
— Se putea ca navigatorul să nu fi încheiat ciclul ?
— Nu, nu cred...
„Navigatorul putea să fi părăsit camera mai înainte de a se aprinde becul de control — se gîndi Kantov. Dar după aceea s-a mai făcut o verificare..."
Anchetatorul-apărător scoase din buzunar un magnetofon, îl jucă de două ori în palmă, apoi îşi frecă cu două degete lobul urechii ; mîinile lui nu se puteau linişti cu nici un chip.
„A străbătut un drum atît de îngrozitor în Cosmos — se gîndi Pavel Petrovici. Şi iată rezultatul : cele mai bune dintre informaţiile obţinute s-au învechit, iar el este acuzat de o crimă din cele mai grave. Aş vrea să cred că e nevinovat, dar cum altfel s-ar putea explica izbucnirea epidemiei ?" Zise apoi :
— Ştiţi, azi e meci mare de fotbal...
— Am să mă uit neapărat, acceptă jocul Kantov şi zîmbi : N-am mai văzut de mult un meci.
Zîmbetul acesta îl făcu pe apărător să priceapă adevărata lui stare de spirit.
„Eu unul te cred" — vru să zică, dar nu putu să mintă. Sări din fotoliu ca şi cînd ar fi fost catapultat din cabina unei nave şi strînse cu putere, ca pe vremuri, mîna clientului său :
— Fiţi fără grijă. Voi face tot ce-mi va sta în putere.
În cîteva secunde, escalatorul îl duse la ieşirea din hotel.
Făcu ochii roată şi scoase videofonul portativ. „Ce-o fi făcînd Nadia ?" — se întrebă îngrijorat.
De dimineaţă, soţia lui avusese un acces de tuse cu flegmă abundentă. Aşa începea de obicei asfixia-T. În 98 de cazuri dintr-o sută, boala avea un sfîrşit mortal.

III

— Bună ziua, Tată !
— Mă bucur că te văd, Piotr. S-a-ntîmplat ceva ?
— De ce trebuia să se fi întîmplat ?
O privire scurtă pe sub sprîncene, exprimînd curiozitatea :
— O, văd că te-ai emancipat !
Pielea uscată din jurul ochilor s-a strîns în cute aidoma crăpăturilor de pe pînza unui tablou cînd ai impresia uneori că ochii tabloului te urmăresc. Îşi zise : „N-are decît doi ani şi deja... De altfel, dacă ţinem cont de tot ce s-a înregistrat în memoria lui, are o mie sau zece mii de ani..."
— Tată, am fost la comandorul Kantov...

Piotr își zise la rîndu-i : „Curioase ființe și oamenii ăștia! Tata, bunăoară, n-are nici roentgenviziune, nici gamaviziune și nici telepatoamplificatori și, cu toate acestea, parcă descifrează starea mea de spirit. Am impresia uneori că aici nu e vorba numai de experiență..."

— Știu. Ți-a refuzat asistența.

— Da. Tată. Vrea să-l apere un om născut de natură.

— Te-ai supărat?

— Nu. Dar cazul lui e foarte complicat.

— Te-ai supărat?

— În cazul lui se cere o obiectivitate absolută.

„De ce minte?" Starea de iritare mocnită de citeva zile căuta o ieșire.

— Te-ai supărat?

„Și totuși nici chiar Tata nu poate să înțeleagă... De altminteri n-are nici o vină". Apoi cu glas tare :

— L-au jignit, Tată. Îi simt durerea.

— Totuși nu vrea ca tu să te amesteci în treburile lui.

Iritarea sporea mereu.

— Nu e numai treaba lui.

— Ce vrei?

„Oare se va eschiva iar de la un răspuns direct?"

— Tată, dă-mi voie să pătrund in focarul epidemiei.

„Poate că undeva în blocurile de asociații s-au făcut unele contacte greșite? Prea multă emotivitate!"

— De ce?

— Dovada nevinovăției comandorului Kantov trebuie căutată acolo.

Piotr observă cum Tatălui său îi tremurară buzele, reținînd cuvintele pe care mai tîrziu le-ar fi regretat. „E prea irascibil azi". Cu un ușor efort de voință, Piotr conectă organele de gamaviziune. Se uita atent la Tatăl său, dar în același timp se gîndea și la Kantov, și la misteriosul agent al bolii :

„Văd că pe hipofiza Tatei apare o licărire violetă. Nu e normal. Cauza? Să se fi inflamat țesutul din jurul fibrelor nervoase care duc la hipofiză? Să văd dacă nu sînt și alte tulburări".

„Nu pot să-l acuz pe comandor că m-a refuzat. El e fiul epocii sale. Dar dacă nu l-aș ajuta, dacă m-aș supăra, vina mea ar fi colosală. Eu pot privi nepărtinitor și știu ce însemnătate are..."

„Microbiologii mi-au comunicat că agentul seamănă cu niște stafilococi obișnuiți, dar are cili. Cilii îi permit să se deplaseze singur. Cocii obișnuiți nu au această posibilitate. Nu asta o fi cauza evoluției impetuoase a bolii?"

— Continuînd să te amesteci în treburile lui, te poți aștepta la surprize neplăcute, îi spuse Tatăl pe un ton iscoditor.

„Pentru mine asta n-are nici o importanță. Pentru ei înseamnă foarte mult, dar pentru mine — nimic. Nici nu merită să mă gîndesc la asta. Mult mai multă importanță prezintă licărirea violetă de pe hipofiză. Cînd Tata se înfurie, licărirea e mai intensă..."

„Lui Kantov i-a venit foarte greu și s-a simțit jignit. Și totuși s-a ținut bine. Se pare că mîndria se încadrează și ea într-o aspirație superioară. E o idee interesantă. Și dacă se va confirma, va trebui să-mi formez și eu un astfel de sentiment".

„E posibil ca vreo specie de coci să fi trecut printr-o mutație. Trebuie cercetate formele apropiate. Atunci se va putea stabili specia de origine. Dar pentru aceasta cel mai bine e să merg cu însumi acolo".

Îndrăzni să-i amintească:

— Aștept un răspuns, Tată.

Nu se produse o intensificare a furiei. Omul zise obosit:

— Mă rog...

Piotr se apropie de el. Era o priveliște bizară cea pe care o ofereau ei doi: gigantul bonom, radiind de forță, și omul obosit, cu trăsăturile feței puternic pronunțate.

— Tată, ești bolnav.

— De ce crezi?

— Văd. Un țesut inflamat îți apasă pe fibrele nervoase. Probabil că-ți vîjîie mereu urechile și devii irascibil fără motiv. Dacă îmi dai voie, voi concentra un fascicul de energie și voi lichida inflamația.

„El «vede». De ce mă mir? Nu i-am dat eu însumi posibilitatea să «vadă» asta?"

Tatăl știa că ceea ce l-a impresionat în mod neplăcut era cu totul altceva. Și, ca să-și biruie furia tot mai mare ce o resimțea față de sine însuși, își zise: „Desigur, dispoziția mea depinde și de starea organismului meu. Dispoziția, nu și actele mele".

Ar fi vrut ca acesta să fie întotdeauna adevărul.

IV

— Unde îl pot găsi pe profesorul Saukalnis?

— Acolo! și mîna se întinse brusc, indicînd direcția. Cufundat în calcule, omul nici nu-și săltă capul.

Pavel Petrovici însă nu pleca. Îl dureau picioarele şi-i vîjîia capul : „Centrul acesta seamănă cu o casă de nebuni — îşi zise. Mii de oameni atinşi de o idee fixă".

— Pînă nu-mi explicaţi cum pot să dau de profesorul Saukalnis, nu plec de-aici, declară ferm, cu oarecare impertinenţă.

Omul se uită la el îngîndurat, lăsîndu-şi anevoie treaba şi întrebîndu-se ce-o fi vrînd obraznicul ăsta. Dar iată că ochii i se luminară puţin. Zise :

— Urcaţi la etajul următor, uşa a doua pe dreapta.

Pavel Petrovici împinse uşa, dar ea nu se deschise. Apăsă pe butonul soneriei şi auzi vocea unui automat :

— Profesorul Saukalnis a plecat în Tanganica, la biostaţia numărul şapte. Revine peste două zile. Ce să-i comunic ?

Vizitatorul scuipă în gînd şi tot în gînd trase o înjurătură. Ocoli escalatorul şi urcă în liftul rapid. Abia cînd se văzu în stradă, îşi trase răsuflarea şi chemă la videofon clinica. Doctorul Luserski nu-i răspunse îndată. Faţa lui cu gura larg deschisă zîmbea pe ecran.

— Se simte mai bine, fiţi liniştit. Se pare că nu e asfixie-T.

— Aş putea s-o văd ?

— Da, desigur.

Pavel Petrovici puse mîna pe maneta galbenă a diapazoanelor, şi pe ecranul videofonului, în locul feţei zîmbitoare a medicului, apăru o faţă de femeie, slăbită, cu riduri adînci.

— Nadia !

Ochii se făcură mari şi se avîntară spre el, ca şi cînd ar fi fost mîini şi nu ochi.

— Cum te simţi ?

— Mai bine, scumpule. Atunci ne-am speriat cu toţii degeaba. Nu era asfixie-T. Şi tu ? Ţi-ai făcut vreo părere ?

Clătină din cap :

— Va trebui să zbor în Tanganica, pe urmele unui profesor.

Ea l-a înţeles :

— Fii liniştit. Mă simt destul de bine.

Se uita la el şi zîmbea. Zîmbea şi el, uitîndu-se la ea.

Se uitau unul la altul şi se gîndeau la acelaşi lucru. Dar el se mai gîndea şi la Kantov.

— La revedere ! zise bărbatul.

— Drum bun ! îi ură femeia.

Pavel Petrovici îşi stăpîni un suspin, comută videofonul şi abia după aceea oftă. Apoi făcu comanda la staţie şi rămase în aşteptare.

După cîteva minute, o umbră se lăsă vertiginos lîngă el şi în clipa următoare graviplanul rotund, semănînd cu o batis-

feră, își scoase amortizoarele și-și deschise primitor ușa. Pavel Petrovici se lăsă în fotoliu și simți pernele de la spate umplîndu-se cu aer. Fotoliul se clătină, luînd o poziție cît mai comodă pentru pasager. Asta însemna că analizatoarele comunicaseră deja dispozitivului de calcul datele privind greutatea, înălțimea și conformația pasagerului. În oblonul care acoperea panoul de comandă apăru o deschizătură și din ea răsări ca o ciupercă tubulețul unui dictafon, oprindu-se la gura lui Pavel Petrovici.

Anchetatorul confirmă direcția și indică viteza. Automatul întrebă încă o dată :

— Scuzați, cu ce viteză ?

— Maximă.

— Vă rog să luați o doză de aedină și să vă puneți centura suplimentară.

Pavel Petrovici refuză aedina, dar trebui să-și pună a doua centură de siguranță.

Ușa se închise și în același moment pe ecranul central apăru o pată de lumină. Pulsînd, pata lansă o rază spre un ecran lateral. Pavel Petrovici simți o mare greutate umplîndu-i corpul cuprins de răceală. „Nu e prima și nici ultima oară" — își zise și în clipa următoare își pierdu cunoștința. Cînd își veni în fire, dinaintea ochilor dănțuiau cercuri galbene și roșii.

— Comanda a fost executată, spuse automatul. Ați suportat zborul la cota opt douăzeci și unu după tabela Wenzel. Vă rog uitați-vă pe ecranul din stînga și luați cîteva tablete.

Un tub din material plastic se apropie de gura lui și de îndată ce-și desfăcu buzele îl servi cu niște tablete. Cercurile galbene și roșii dispărură. Prin patrulaterul ușii ce se deschidea văzu relieful cu ierburi înalte și palmieri scunzi. Nu departe de locul aterizării se înălța trunchiul unui bananier de vreo zece metri, cu ciorchini grei de fructe. Nu-i venea să creadă că planta aceasta nu era nici copac și nici măcar un arbust, ci doar o iarbă perenă. Cerul era dens și lasciv.

„Albastru sus și verde jos" — cită Pavel Petrovici versurile lui Bagrițki și coborî din graviplan. Se convinse că aparatul executase întocmai comanda și-l adusese exact la biostație, aflată în apropiere de Dar-es-Salam, pe malul oceanului.

În întîmpinarea lui veni un mulatru cu o cască portocalie pe cap.

— Sînt anchetator al Consiliului și vreau să-l văd pe profesorul Saukalnis, spuse Pavel Petrovici. Fața zîmbitoare a mulatrului luă un aer de importanță.

— Poftiți. Am să vă conduc.

Îl găsiră pe profesor pe țărm. Tocmai se pregătea să iasă în larg la bordul unei șalupe.

— N-ați putea să mai zăboviți o oră? îl rugă profesorul pe Pavel Petrovici. Ca să răspund la întrebările dumneavoastră, mi-ar trebui mai mult timp.

— Nu pot, răspunse anchetatorul. Mă așteaptă un om, și cu fiecare minut în plus omul acesta rămîne sub povara unei acuzații.

Profesorul făcu cuiva un semn cu mîna, arătînd că plecarea va trebui amînată puțin.

— Hai să stăm undeva la umbră, îl pofti pe vizitator.

Vreme de cîteva minute, profesorul rămase tăcut, chibzuind. Mai întrebă o dată:

— Așadar, vreți să știți dacă carantina biologică a unei nave de tipul „V-911" prezintă garanții absolute?

Apoi chemă la videofon Biblioteca principală a comunicațiilor cosmice, ceru să i se arate niște scheme și puse cîteva întrebări. După aceea se ridică și, cu videofonul atîrnat de piept, proiectă schemele pe nisip. Rămase îndelung neclintit, studiindu-le. Vîntul se juca în părul lui, aruncînd șuvițe pe frunte, ca și cînd ar fi vrut să-i acopere zbîrciturile. Observînd privirea întrebătoare a anchetatorului, profesorul îl liniști:

— Îmi amintesc bine de acel tip de construcție. Aș vrea însă să precizez ceva. Mă gîndesc că pentru clientul dumneavoastră, după cum îmi dau eu seama, ar fi mai bine dacă aș răspunde „nu". Va trebui însă să răspund „da". Dacă toate condițiile carantinei sînt respectate, infecția nu trece de cel de-al doilea înveliș al navei. Construcția ei avea multe lipsuri, dar în privința asta...

— Vă mulțumesc, profesore. La revedere! Pavel Petrovici se ridică de jos și, scuturîndu-și nisipul de pe haine, se îndreptă spre graviplan. Uitase și de profesor, și de Tanganica, iar cîteva clipe mai tîrziu se afla la sute de kilometri depărtare de Africa. Dar ducea pe pantaloni nisipul ei.

V

Omul acesta, care era geolog și chimist, semăna foarte mult cu Kantov. Se vede treaba că anii îndelungați de zbor lăsaseră asupra amîndurora aceleași amprente. Așa încep să semene cu timpul soții între ei.

La un minut după ce făcuseră cunoștință, Pavel Petrovici și analizase în ce anume consta asemănarea lor. Umerii ușor lăsați în jos, mușchii pieptului și ai spatelui bombați, dezvol-

tați peste măsură, pielea de un bronz portocaliu, ochii mereu mijiți, obișnuiți cu încordarea. Privirea cîntăritoare, circumspectă : cine ești tu ? la ce mă pot aștepta de la tine ?

Și ce-i deosebea pe unul de celălalt, pe geologul și chimistul Istoțki de comandorul Kantov ? Forma nasului sau a gurii ? Nasurile le aveau deosebite, dar gurile li se asemănau : cu buzele strînse, parcă încremenite. Istoțki avea părul ceva mai închis la culoare și fruntea puțin mai bombată. Mai multe zbîrcituri. Probabil că fața lui era mai mobilă. De asemenea, bărbia geologului nu era osoasă ca a lui Kantov, ci mai plină, cu o gropiță la mijloc.

Dar mai era o deosebire — cea mai importantă. Pavel Petrovici o simțea, dar n-o putea defini. Începuse să se înfurie pe sine însuși.

Pe birou se aprinse un bec și se auzi un semnal. Istoțki apăsă pe o clapă, deschizînd automat ușa. Camera spațioasă deveni deodată neîncăpătoare : intrase Piotr.

Istoțki se uită mirat la el, cu o întrebare pe buze. Pavel Petrovici o preveni :

— Dînsul e colegul meu.

„Ce mai asistenți au azi anchetatorii !" — își zise geologul, uitîndu-se plin de respect la miinile gigantului.

Deodată Pavel Petrovici își dădu seama în ce consta principala deosebire dintre geolog și comandorul Kantov. Nu în culoarea părului și nici în trăsăturile feței... Era un amănunt aparent insignifiant : Istoțki avea haina încheiată neglijent ; de sub ea ieșea cămașa în carouri galbene. Îndată își aminti că haina acuzatului Kantov era încheiată cu fermoarul pînă sub bărbie.

— Vă rog să-mi vorbiți despre comandor. Ce fel de om e ? zise Pavel Petrovici.

Fața lui Istoțki se însufleți, apoi se întunecă, oglindindu-i confuzia... Își schimba expresia așa cum într-o zi de vară marea își schimbă culoarea. În cele din urmă, geologul hotărî să ia lucrurile în glumă :

— Întrebați-mă ceva mai ușor.

Pavel Petrovici se uită la el cu o privire stăruitoare, fără a scoate o vorbă. Istoțki încercă să se apere :

— Ce poți spune despre un om ? Ba încă despre unul așa cum e comandorul nostru ? Dacă am să spun că e inteligent, curajos, cu o mare putere de voință, asta se înțelege de la sine. Dacă nu era așa, ar fi devenit oare comandor ?

Mîna lui Istoțki, parcă desprinsă de restul corpului, tot închela și descheia fermoarul hainei. În adîncul ochilor lui răsăreau și plesneau ca niște baloane de săpun amintirile, amintiri la care nimeni nu cuteza să atenteze.

Pavel Petrovici ştia acum ce nu va putea afla de la Istoţki. Rămînea de văzut ce va izbuti să afle

— Fie şi aşa, zise anchetatorul. Eu nu sînt scriitor şi pe mine nu mă interesează personajul ca atare şi mai ştiu eu ce intimităţi. Pentru mine e important să ştiu un singur lucru: dacă ştia să fie sever.

Pavel Petrovici nu era sigur că Istoţki va înţelege întrebarea. Dar geologul o înţelese şi se aplecă puţin înainte, uitîndu-se în ochii anchetatorului, ca să se convingă dacă a priceput bine. Celălalt se grăbi să precizeze :

— Şi încă ceva... Mi s-a spus că la cei care pleacă în zboruri lungi dorul Pămîntului creşte enorm...

După expresia de pe faţa lui Istoţki îşi dădu seama că a comis o greşeală ; sărise peste cal. Dar să dea îndărăt era prea tîrziu.

Gura lui Istoţki schiţă o strîmbătură ironică. Numai gura, ochii nu.

— Dumneavoastră doriţi să ştiţi..., începu, şi acest „dumneavoastră" suna ca „dumneavoastră, care n-aţi fost acolo".

„Poate e bine că s-a înfuriat" — îşi zise Pavel Petrovici şi se uită la Piotr. Faţa gigantului rămase la fel de imperturbabilă şi binevoitoare.

— Bine, zise Istoţki, parcă pe un ton de renunţare. Dacă vreţi se aflaţi cîte ceva despre dor şi severitate... Dumneavoastră n-aţi visat niciodată să-i întîlniţi pe cei pe care noi îi numim „fraţi întru raţiune"? Ei bine, închipuiţi-vă cum îi doresc cei trimişi să-i caute. Ba încă după luni şi luni de zbor prin pustiul negru, împînzit de nişte prăpădiţi de asteroizi şi de meteoriţi...

Istoţki aruncă o privire lui Pavel Petrovici, lui Piotr...

— Şi iată-ne pe planeta aceea. O planetă cu atmosferă rarefiată. Cu un mare procent de metan. Un amestec aproape în clocot. Începuserăm să ne obişnuim şi să nu ne mai facem speranţe. Şi, aşa cum se întîmplă în romane, deodată... Piramide... Da, am văzut piramide. Înalte de vreo şaptezeci-optzeci de metri, de o formă regulată ireproşabilă. Am trimis telesonde. La poalele piramidelor se vedeau nişte orificii ce semănau cu ieşiri din tuneluri. Comandorul a ordonat să trimitem roboţii de informare. După ce programele au fost epuizate, am început să tatonăm. Au trecut ore, sute de ore... Nu ne-a răspuns nimeni.

Atunci au fost trimişi roboţii-exploratori. Aceştia au coborît în tuneluri.

Istoţki nu-i mai lua în seamă pe interlocutorii săi. Îşi depăna parcă singur amintirile ;

— Cei şase roboţi au pătruns prin şase tuneluri în interiorul planetei. Pereţii tunelurilor erau luminescenţi. Erau acoperiţi cu nişte ornamentaţii savante din plăcuţe ovale de mozaic, semănînd cu carapacea broaştei ţestoase. Roboţii au luat probe de pe pereţi şi le-au analizat compoziţia. Plăcuţele erau alcătuite din colonii de microbi. De altfel, se putea ca locuitorii raţionali ai planetei să fi folosit microbi pentru tencuirea tunelurilor.

În sfîrşit, primul robot a comunicat că tunelul prin care înainta el s-a înfundat. Aici mozaicul era altfel, avea alt desen. În loc de plăcuţe, pe pereţi scînteiau nişte punctuleţe cît o gămălie de ac. Erau şi ele alcătuite tot din microbi, dar de o altă specie.

La o oră şi jumătate după primul, al doilea robot a comunicat că şi tunelul lui s-a înfundat. Patruzeci de minute mai tîrziu a raportat acelaşi lucru şi al treilea robot, apoi şi ceilalţi. La capătul fiecărui tunel sclipeau orbitor „gămălii de ac".

Iată un amănunt interesant. La unul dintre roboţi s-a produs o defecţiune la sistemul de iluminat. Reparînd defecţiunea, el şi-a aprins de cîteva ori reflectoarele. Ei bine, după cîteva minute, peretele tunelului a început să clipească în acelaşi ritm, repetînd momentele de aprindere a reflectoarelor. Putea fi o simplă coincidenţă. Am comandat roboţilor să repete manevra. Şi din nou, ca un ecou, în toate cele şase tuneluri pereţii s-au luminat şi s-au întunecat în ritmul în care s-au aprins şi s-au stins reflectoarele.

Ştiţi la ce ne-am gîndit ? Ei bine, noi îi căutam pe Ei şi în toate aveam impresia că vedem o manifestare a activităţii Lor. Tînărul nostru biolog Anton s-a rugat de comandor să-i permită să plece în recunoaştere cu tancheta. M-am rugat şi eu să mă lase să-l însoţesc. Comandorul a spus : nu.

Am repetat semnalele, aşteptînd răspunsul dintr-o clipă în alta. Pînă la urmă ni s-a părut că ni se răspunde prin trosnetul fulgerelor globulare de culoare liliachie care apăruseră în atmosfera planetei.

Eram porniţi să ne împotrivim. Am cerut să apelăm la Purgatoriu. Comandorul tergiversa lucrurile. Era convins că are dreptate şi spera că timpul o va dovedi.

Am încercat să forţăm Purgatoriul. L-am pîndit pe comandor cînd a ieşit din cabină, l-am încercuit şi l-am îndepărtat de lîngă uşă. A înţeles totul mai înainte de a auzi revendicările noastre. Ciberneticianul Semionov l-a făcut „birocrat cosmic", Anton a dat de înţeles că, dacă nu i se va permite să plece în recunoaştere în tuneluri, va face lucrul acesta fără permisiune. Eu am făcut aluzie la oamenii pentru care Universul e diviziat în paragrafe.

Nu era un Purgatoriu veritabil, pentru că partea cealaltă, comandorul, tot nu ne-a spus ce crede despre fiecare dintre noi.

Stătea imperturbabil și ne asculta cu atenție. Ceea ce ne înfuria mai mult era că arăta cît se poate de firesc și nu poza cituși de puțin. Îl interesa, într-adevăr, să știe ce credem noi despre el și nu s-a întristat, pentru că era convins că paragrafele din Statut potrivit cărora acționa erau pe deplin întemeiate.

Atunci Anton. ieșindu-și din fire, a strigat :

— Să alegem alt comandor !

I s-au alăturat și alții. Comandorul a zis :

— E dreptul vostru. Dar, în conformitate cu Statutul, în situația dată, prevăzută de paragraful A-7, eu am dreptul la două zile de deliberare. Așa că pînă nu trece acest termen nu puteți alege alt comandor și nu puteți anula ordinul meu. Nici un om nu va părăsi nava. Vă rog să vă întoarceți la locurile voastre și să vă vedeți de treabă !

Se gîndise bine. În două zile nouă ne-a mai trecut furia, iar în cea de-a treia zi pereții unuia dintre tuneluri, recepționîndu-ne semnalele — o schemă a sistemului solar —, ne-au răspuns cu o altă schemă. Copiaseră simbolurile noastre, dar le dispuseseră într-alt fel. Centrul sau ceea ce luam noi drept centru — o pată albă luminoasă — se afla la periferia a ceva ce semăna cu o mînecă.

Nu pricepuserăm mai nimic, cînd ciberneticianul nostru, Semionov, a zis :

— Aceasta e schema unui tunel. Așa au înfățișat ei tunelul.

Ceilalți au ridicat obiecții. și atunci el a propus :

— Hai să le transmitem schema tunelului așa cum ne-o imaginăm noi și atunci o să vă convingeți singuri.

De data aceasta am văzut clar că Semionov avea dreptate : o imagine a tunelului pe toată întinderea pereților luminescenți, repetată de mii de ori. Dar aceasta era iarăși doar o copie reflectată a semnalelor noastre, la care ei nu adăugaseră nimic.

Comandorul s-a încuiat în cabină împreună cu Semionov, și vreme de o zi și o noapte aproape că nu i-am văzut de loc. Au elaborat un program de semnale bazîndu-se pe însușirea acelor ființe necunoscute de a reflecta și de a repeta informațiile.

Am obținut un oarecare succes la cea de-a treizeci și doua emisie. Ca și mai înainte, reacția lor semăna foarte mult cu un ecou, dar din toate informațiile ei aleseseră numai acele părți care puteau fi folosite pentru răspuns.

Convorbirea arăta cam așa :
„Începem emisia. Primiți ?“
„Primim“.
„Unde vă aflați ? Tunelurile duc la voi ?“
„Tunelurile duc“.
„Tunelurile se înfundă. Poate că acolo sînt niște pereți despărțitori. Ca să ajungem la voi, trebuie să trecem prin ei ?“
„Se înfundă“.
„Dar unde vă aflați ? Dacă măsurăm drumul cu înălțimea celei mai mari dintre piramidele voastre, cîte segmente din acestea sînt pînă la voi ?“
„Tuneluri“.
„Ce formă aveți ? Ce formă au locuințele în care stați ?“
„Tuneluri“.
Și mai departe, la toate întrebările noastre ne-au răspuns cu un singur simbol — „Tuneluri“.
Ca să fiu sincer, îmi ziceam atunci că ori ei, ori noi n-am priceput ceva din sistemul de simboluri. Dar comandorul gîndea altfel. El ghicea deja cum stau lucrurile și a și luat măsuri în consecință. În felul acesta ne-a salvat viața la toți. Nu, nu la toți...
Istoțki își aminti că nu era singur și-i făcu un semn din cap lui Pavel Petrovici, ca și cînd ar fi vrut să zică : asta e...
— Comandorul a întrebat cine i-a luat în primire pe cei doi roboți care s-au înapoiat din tuneluri. Îi luase în primire Semionov. Ciberneticianul a dat asigurări că roboții au trecut prin toată procedura de carantină și că acum stăteau în compartimentul de bagaje, într-o cameră izolată, adăugind că nimeni nu s-a atins de ei. A uitat numai să spună că, verificînd ușa camerei, a pus mîna pe ea.
Comandorul s-a încuiat iar în cabină, de rîndul acesta împreună cu Anton, biologul. Am văzut pe unul dintre ecranele de control aprinzîndu-se niște becuri și acul camerei de variație agitîndu-se pe panou : comandorul și biologul conectau microscoapele cu mezoni și cu neutroni, electroforezele, analizatoarele de fracții...
Anton a ieșit din cabina comandorului buimăcit. La întrebările noastre răspundea laconic : „Imediat, imediat, așteptați...“ Desigur însă că se gîndea cu incordare la ceva, se străduia să înțeleagă nu știu ce.
Apoi a urmat o nouă „convorbire“ cu locuitorii planetei. Comandorul a transmis :
„Dacă v-am înțeles bine, vă aflați în tuneluri ?“
I s-a răspuns :
„Tuneluri“.
„Sau în afara tunelurilor ?“

Comandorul le-a arătat diferite figuri geometrice — un triunghi, un cerc —, dar ei au răspuns cu un singur desen, care voia să spună: „Tuneluri".

„Aveți corpul în formă de tunel?"

„Tuneluri".

„Unde locuiți?"

„Tuneluri".

Și atunci, pe teleecranul de control a apărut clar conturată ipoteza comandorului transmisă pe pereții tunelurilor. Am văzut imaginea mărită de cîteva mii de ori a microbilor descoperiți pe „plăcuțe" și „gămălii". Drept răspuns, pe pereții tunelurilor au apărut milioane de imagini identice.

Comandorul ne-a convocat în C.G. — consiliu general — și ne-a spus:

— Așadar, este clar pentru toată lumea că aceste ființe sînt niște colonii de microorganisme. Anton presupune că în ceea ce privește nivelul de dezvoltare ele se află undeva la mijloc între om și furnică. E o comparație, desigur, foarte inexactă, dar în situația dată nu se poate găsi ceva exact. Dacă judecăm după posibilitățile de prelucrare a informațiilor, se pare că ele sînt capabile mai curînd să imite decît să dea dovadă de inițiativă și de spirit creator. Pe schema lor au marcat cu o pată locul unde se află „gămăliile" — așa le vom numi deocamdată. Dacă luăm drept bună ipoteza lui Anton și facem o analogie cu furnicile, putem presupune că aceste exemplare sînt cele mai importante, sînt mătcile, în vreme ce acelea din „plăcuțe" îndeplinesc funcția de lucrătoare, procurînd energia și substanțele necesare vieții. Totodată e posibil ca „gămăliile" să îndeplinească și rolul unor „celule ale creierului". Toate acestea vom căuta să le lămurim. Și-a întors încet capul, căutînd să ne privească pe fiecare în ochi, și a urmat:

— Vă previn încă o dată că trebuie respectat cu cea mai mare strictețe paragraful A 7 — prudență absolută. Avem de-a face cu niște ființe cu un alt mod de prelucrare a informațiilor, cu alte însușiri. Atîta vreme cît n-am obținut date mai complete despre modul lor de viață, vă interzic să părăsiți nava și să atingeți obiectele pe care roboții le vor aduce din afară; nu e voie să vă atingeți nici de roboți.

Ultima parte a ordinului s-a dovedit a fi fost de prisos. N-au trecut nici douăzeci și patru de ore, și teleemisiunile din toate cele șase tuneluri au încetat brusc. Am ordonat roboților să se întoarcă, dar ei n-au executat ordinul.

— Șase roboți deodată..., a zis Semionov, clătinînd sceptic din cap. E ceva ce nu seamănă cu niște defecțiuni obișnuite. Și nici a intenții bune nu aduce. Mai curînd înclin să cred că ei au distrus roboții sau i-au capturat în vreun fel.

Semionov avea obiceiul să-i împungă cu degetul pe cei cu care vorbea, ca şi cum asta ar fi dat greutate argumentelor sale. Ei bine, cînd arătătorul lui lung s-a înfipt în pieptul meu, am băgat de seamă că avea unghia vînătă, ca şi cînd ar fi fost strivită.

— Mi se pare că te-ai lovit la degete tot împungîndu-ţi interlocutorii. am glumit eu, şi Semionov s-a uitat fără să vrea la arătătorul său, iar apoi şi la celelalte degete. Toate aveau unghiile vinete, ca nişte pietricele de lazurit.

Şi, ştiţi, primul care a dat atenţie acestui lucru a fost el. Da, el, şi abia mai apoi doctorul şi comandorul. Semionov şi-a amintit poate că a pus mîna pe uşa camerei unde se aflau cei doi roboţi. Şi de la bun început şi-a propus să vadă ce-i cu ei.

Istoţki înghiţi de cîteva ori în sec, şi Pavel Petrovici îi întinse paharul cu apă de pe masă, dar geologul îl refuză. Cu o privire pierdută se uita undeva într-un colţ. Pe faţa lui Piotr se oglindea teama de cele ce avea să audă acum.

— În locul roboţilor am văzut pe ecran două grămezi de sfărîmături. În schimb, pereţii încăperii scînteiau în felurite culori, ca şi cînd ar fi fost bătuţi în diamante şi rubine.

Vă daţi seama că primul lucru pe care l-a făcut Semionov a fost să se izoleze. Împreună cu el a rămas, în ciuda dispoziţiilor comandorului, doctorul. Comandorul nu putea face nimic : în situaţia care se creease, paragrafele Statutului dădeau medicului împuterniciri largi. Cît despre ceilalţi membri ai expediţiei, comandorul le-a interzis să atingă uşa cabinei unde se afla bolnavul. Semionov şi doctorul primeau hrana cu transportorul : partea transportorului care pătrundea în cabină era de fiecare dată detaşată şi distrusă.

După cîteva ore, doctorul a comunicat că toate remediile de care dispunea erau ineficace. Nimic nu-i afecta pe microbi. Fiinţele care au rezistat în condiţiile de pe această planetă deveniseră invulnerabile. Starea lui Semionov se înrăutăţea, temperatura se ridicase, apăruseră simptome de sufocare...

Pavel Petrovici îi făcu un semn discret lui Piotr : asfixia-T începea cu o uşoară sufocare, care lua rapid proporţii.

— Oricît de ciudat ar părea, doctorul nu s-a molipsit de la Semionov. De altfel, şi ciberneticianul a început să se simtă mai bine, spasmele din gît i-au trecut. Ca amintire a bolii au rămas numai unghiile învineţite. Şi încă ceva : inelul de titan pe care nu-l scotea din deget — amintire de la nu ştiu cine — s-a pulverizat.

Ne dădeam seama că era prematur să ne bucurăm : boala colegului nostru putea să recidiveze cu o nouă virulenţă, era posibil ca ea să se manifeste prin accese.

În tot acest timp, comandorul era sumbru şi taciturn. M-a chemat şi mi-a ordonat să tatonez cu ultrasunetele şi cu razele mezonice pereţii încăperii unde se aflau două grămăjoare de sfărîmături metalice — resturile roboţilor.

Închipuiţi-vă starea mea cînd raza verde de pe scala mezomicroscopului a început să deseneze nişte pete, arătînd eroziunile formate pe pereţii încăperii şi coloniile de microbi instalate acolo. Am încercat să folosim împotriva lor duşul ionic şi diferite lichide, dar n-a ajutat nimic. În locul coloniilor distruse apăreau altele. Se hrăneau cu metal şi se dezvoltau în mediul metalic mai repede decît se dezvoltă bacteriile pe agar.

Comandorul îl zorea pe Anton, care se străduia să descifreze structura microbilor. Cercetările erau îngreunate de faptul că biologul nostru cunoştea obiectul numai de la distanţă, printr-un întreg lanţ de transmisii de pe un ecran pe altul. A recurs la micromanipulatoare, dar acestea nu ofereau o precizie prea mare în anatomizarea microbilor.

În acelaşi timp, comandorul se sfătuia mereu cu Semionov prin videofon. Încercau să elaboreze un plan de comunicare cu „centrii cerebrali" ai microbilor din tuneluri.

S-au trimis acolo alţi doi roboţi. Pe ecranele noastre au apărut din nou pereţii scînteietori căptuşiţi cu „plăcuţe". Din roboţii trimişi mai înainte în tuneluri nu mai rămăsese nici urmă, în schimb, în unele locuri de pe pereţi „plăcuţele" luaseră proporţii şi scînteiau mai puternic.

Comandorul a transmis imaginea astronavei, apoi pe aceea a unui tunel, care lor le era bine cunoscută. Le-a arătat că atunci cînd dispare imaginea navei, dispare şi aceea a tunelului, ceea ce trebuia să însemne: „Mai înainte de a distruge voi nava, vor fi distruse tunelurile".

Timp de trei ore neîntrerupt a emis semnale luminoase, folosind elementele deja verificate ale „alfabetului" şi elaborînd altele noi. Dar „convorbirea" nu avea consistenţă. Iată cam ce-mi mai amintesc din această convorbire:

„Pentru a vă înmulţi, aveţi nevoie de metal?"

„Metal".

„Dar noi nu putem să vă lăsăm decît obiectele de care nu mai avem nevoie. Răspundeţi-ne dacă veţi putea face în aşa fel încît nimeni dintre voi să nu rămînă în astronavă".

Spera poate că prin nu ştiu ce linii de comunicaţii, necunoscute nouă, ei îşi vor putea rechema hoardele din navă. Dar făcea lucrul acesta mai degrabă deoarece unul dintre paragrafele Statutului cerea ca în cazul unei întîlniri cu fiinţe care dau semne de raţiune să se întreprindă totul pentru realizarea unor contacte paşnice.

Ei au răspuns: „Metal".

Cu acelaşi cuvînt au răspuns la toate celelalte întrebări. Trei ore mai tîrziu, amîndoi roboţii noştri au amuţit pentru totdeauna.

Istoţki se uită, nu se ştie de ce, la degetele sale şi zise cu un aer distrat :

— Cînd îmi amintesc acum de toate acestea, mi se pare că „raţiunea" pe care le-o atribuiam noi microbilor era inexistentă ; prea ardeam de dorinţa de a o vedea peste tot manifestîndu-se. Răspunsurile lor nu erau decît o coincidenţă provocată de deformarea semnalelor noastre şi de reflectarea lor pe pereţii tunelurilor.

Pavel Petrovici lovi într-o doară cu degetele în speteaza fotoliului, şi Istoţki işi dădu seama că se abate de la firul relatării sale.

— Trebuia luată neîntîrziat o hotărîre. Microbii din navă continuau să se înmulţească. Atunci comandorul i-a ordonat lui Semionov să pregătească genhasul.

— Genhasul ?

— Aparatul avea un index, dar noi îi spuneam genhas — generatorul de haos. Cîndva a fost cea mai puternică armă a cosmonauţilor care explorau alte planete. Aparatajul de bază era montat pe navă, ocupînd cam o cincime din suprafaţa ei. Cosmonauţii luau cu ei pistoalele cu încărcătură şi un receptor pentru comenzile date de creierul cibernetic al genhasului.

Creierul cibernetic avea o memorie vastă, în care erau înregistrate miliarde de ritmuri caracteristice fiinţelor vii. El dirija manipulatoarele care examinau obiectul supus distrugerii — fie de la distanţă, cu ajutorul analizei spectrale şi a locaţiei, fie direct, stabilind ritmul caracteristic respectiv. Apoi dădea o comandă sistemului executiv şi crea fluxuri de impulsuri din diverse particule nucleare. Dirijînd ritmul impulsurilor, perturba ritmul fundamental al obiectului, provoca haos şi obiectul se dezagrega inevitabil. De altfel, genhasul poate fi folosit şi ca stimulator.

Cînd Semionov a raportat că aparatul e gata, comandorul a convocat un C.G. de zece minute...

Abia acum, Pavel Petrovici băgă de seamă că tot timpul cît a vorbit Istoţki nu i-a spus niciodată comandorului pe nume, ca şi cînd el ar fi existat pentru dînsul numai ca o persoană oficială, nu şi ca om.

— Semionov şi doctorul asistau la C.G. de la distanţă, prin intermediul videofonului. De fapt Consiliul n-avea nici un rost : aveam oare de făcut vreo alegere ? Dar comandorul ţinea să respecte paragraful respectiv din Statut. Şi a avut dreptate : cineva a ridicat totuşi obiecţii. Şi acesta a fost Semionov. Obiecta nu în general împotriva folosirii genhasului, ci

împotriva folosirii fluxurilor de neutroni, pe considerentul că aceştia ar distruge de fapt toate coloniile de microbi de pe planetă.

— Putem încerca să folosim fluxuri cu o forţă de penetraţie mai mică, a propus el.

— N-avem timp de experienţe, i-a replicat comandorul.

Semionov nu se dădea bătut :

— Atunci mai întîi decolăm şi acţionăm genhasul de dincolo de limitele atmosferei planetei.

— Asta cere timp, a zis intransigent comandorul.

Nu l-am văzut niciodată pe Semionov aşa de revoltat şi furios. A început să ţipe, zicînd că noi, oamenii, recunoaştem numai civilizaţiile care seamănă cu a noastră, că, negînd în vorbe antropomorfismul, îl promovăm în practică. L-a făcut pe comandor homoşovinist. Ne-a prevenit că vom distruge nişte fiinţe despre care nu ştim mai nimic şi care se putea să fi ajuns la un înalt grad de dezvoltare.

Comandorul a trecut cu vederea epitetele supărătoare şi a zis :

— Eu cred că, afară de dumneata, e limpede pentru toţi că dumneata şi Anton v-aţi înşelat. Ca grad de dezvoltare, fiinţele acestea sînt mult inferioare furnicilor. Cît despre capacitatea de a reflecta semnalele, această însuşire o are şi natura anorganică. Dar ecoul era socotit o fiinţă vie numai în poveşti. În cazul de faţă avem de-a face cu un ecou aparte, pe care l-am putea denumi ecou selectiv... Din păcate, n-avem posibilitatea să continuăm cercetările. N-avem timp nici măcar pentru discuţii de prisos. Fiecare minut de întîrziere face să sporească riscul. Şi dumneata vrei ca, de dragul ipotezelor dumitale, să punem în joc viaţa oamenilor şi informaţiile obţinute ?

Şi, fără a mai aştepta răspunsul lui Semionov, a comandat :

— Execută ordinul !

Pavel Petrovici îşi săltă capul şi se uită în ochii lui Istoţki, ca şi cum l-ar fi întrebat : şi nu l-a executat ?

— Semionov a acţionat genhasul. Cred că era într-o stare asemănătoare cu aceea a aviatorului care a aruncat prima bombă atomică. În acelaşi timp am început să ne pregătim de start. Nimeni dintre noi, afară de comandor şi de Semionov, nu mai vedeam pe ecran tunelurile. Ne imaginam însă perfect de bine ce putea să fi rămas acolo : pereţii muţi, care n-aveau să mai răspundă niciodată la nici un fel de semnale.

Antonov a verificat cu ajutorul indicatoarelor cu raze dacă nava era bine sterilizată.

Comandorul a consultat paragrafele Statutului şi i-a permis doctorului să iasă din „detenţiune“ dacă el consi-

deră lucrul acesta lipsit de pericol. Doctorul a zis că nici Semionov nu mai e bolnav, că unghiile vinete sînt numai o consecință a bolii. Dar comandorul i-a ordonat ciberneticianului să mai rămînă în cabină. Făcea asta mai degrabă pentru un plus de siguranță, fiindcă Statutul nu cuprindea nici un paragraf cu privire la „unghiile vinete". Doctorul i-a spus că Semionov se află într-o grea stare de depresiune psihică și că ar trebui să stea printre oameni, dar comandorul era neinduplecat.

Apoi, într-o bună zi, videofonul din cabina lui Semionov n-a răspuns la apel. Semionov s-a otrăvit...

Moartea lui l-a afectat foarte mult pe comandor. A ajuns pînă acolo încît și-a pus de două ori viața în joc fără a fi fost nevoie s-o facă, deși lucrul acesta era categoric interzis de un paragraf special al Statutului.

Istoțki întîlni privirea lui Pavel Petrovici și tăcu, silindu-se să-și aducă aminte de ceva.

— A, da... M-ați mai întrebat dacă ducea mult dorul Pămîntului, al oamenilor. Ei bine, după toate întinderile astea lipsite de viață și după microbii aceia „raționali"...

— Am înțeles, interveni Piotr.

Geologul își zise surprins: „Ce poți tu să înțelegi?" Nu bănuia că Piotr i-ar fi putut vedea imaginile ce răsăreau în creierul său: pentru aceasta era suficient să conecteze telepatoamplificatoarele. Dar gigantul n-a făcut lucrul acesta. Și geologul s-ar fi mirat încă și mai mult dacă ar fi aflat de ce n-a făcut-o...

VI

„Acum știu că:

Primul caz de asfixie-T s-a înregistrat la un om cu care a stat de vorbă navigatorul.

În al doilea rînd: agentul asfixiei-T e imun la douăzeci de mii de preparate medicinale din cele mai puternice; asta e tot ce au putut medicii să probeze pînă acum.

În al treilea rînd: deși s-a folosit genhasul, o parte dintre microbi ar fi putut rezista.

În al patrulea rînd: printre membrii echipajului, dorul Pămîntului a devenit insuportabil. Cînd s-au văzut iar pe Pămînt, cosmonauții se gîndeau, firește, nu la respectarea carantinei, ci cum să părăsească mai degrabă nava. Putea oare Kantov să-i rețină, să-i silească să execute toate condițiile

carantinei ? Mă gîndesc la Kantov aşa cum a devenit el după moartea lui Semionov.

Mai sînt şi cîteva întrebări :

De ce asfixia-T a apărut la navigator aşa de tîrziu, aproape la doi ani după zborul pe planetă ?

De ce aparatele de la postul de carantină au arătat că nava era perfect sterilizată ?"

Pavel Petrovici cîntări din nou în minte toate aceste fapte şi le dispuse într-o altă ordine. Nu descoperi însă nimic nou. Îşi zise : „Oricum o fi fost, pentru a găsi răspunsul la ultimele două întrebări, trebuie să ştiu mai multe despre agentul bolii". Pentru o clipă văzu cu ochii minţii contururile clădirii pe care urma s-o viziteze.

— Zburăm la Baza medicală ? îl întrebă Piotr.

Pavel Petrovici se întoarse spre gigant şi îşi zise : „După toate aparenţele, el şi-a deconectat telepatoamplificatoarele în camera lui Istoţki şi le-a conectat acum. De ce ?"

— Mă duci acolo ?

— E-n regulă, se oferi Piotr. Mă îndoiesc că va fi o călătorie tot aşa de confortabilă ca în aparatul de zbor, dar n-avem mult de mers.

Îl luă în braţe pe Pavel Petrovici aşa cum sînt luaţi copiii, formă un înveliş protector şi conectă gravitatorul. Acest organ era plasat în umăr şi putea servi nu numai pentru deplasări.

În depărtare apăru un disc cu mai multe etaje, din material plastic, metal şi sticlă, semănînd cu o prăjitură din foi. Discul era suspendat la vreo cincizeci de metri deasupra Pămîntului, fiind acoperit cu o pojghiţă mată. Aceasta era Baza mobilă a Centrului medical.

Microbiologul-şef nu primea pe nimeni. Cei doi pătrunseră anevoie la adjunctul său.

Profesorul Mracek, un bărbat masiv, cu profil de bufniţă, nu se arătă nici el prea mulţumit să primească la această oră vizitatori şi se pregătea să-i trimită la altcineva, dar Pavel Petrovici zise pe un ton categoric :

— Ei bine, nu ! Cunosc eu figurile astea. Dumneavoastră o să ne trimiteţi la locţiitor, locţiitorul — la ajutorul său şi tot aşa la infinit. Puteţi considera că am şi profitat de dreptul meu de anchetator al Consiliului, pe care m-am jenat să-l invoc. Îmi pare rău, dragă profesore, dar va trebui să răspundeţi la întrebările noastre.

Mracek scoase ceva intermediar între un geamăt şi un suspin. Ochii lui mari se uitau nerăbdători la cei doi vizitatori.

„Are ochii lărgiţi din pricina stimulatorilor, îşi zise Pavel Petrovici. Acum, personalului de la Centrul medical nu-i arde

de somn. Dar toată compasiunea mea se poate exprima numai în evitarea unor întrebări de prisos".

Zise :

— Am să vă pun două întrebări, profesore, după care oricine dintre asistenții dumneavoastră, sau chiar un robot-informator, va face completările necesare. Mă interesează să știu dacă un om a putut să poarte foarte liniștit în el blestematele astea de bacterii vreme de doi ani, fără a bănui că e bolnav ?

— Boala e o stare a organismului deja angajat în luptă, zise repede profesorul.

— Doi ani, îi aminti Pavel Petrovici.

Profesorul înțelese că nu va scăpa așa de lesne. Întrebă :

— Ce fel de om și unde ?

— Un cosmonaut. Într-o astronavă. În doi ani de zbor.

Anchetatorul se aștepta ca profesorul să-i răspundă deîndată, dar Mracek rămase tăcut. Fără să-l privească pe Pavel Petrovici, dădea din cap în tact cu gîndurile ce-l frămîntau.

— La întrebarea dumneavoastră trebuie să răspund totuși : „Da, putea", zise el solemn, ridicîndu-și arătătorul. Vă imaginați ce înseamnă vitalitatea microbilor ? Ați auzit de starea latentă ? Toată viața, în corpul nostru stau ascunse sute de specii de microbi generatori de boli, și noi habar n-avem de ei. Pînă și un microb atît de activ ca agentul asfixiei-T, aflat în condiții prielnice, poate sta ascuns fără să se înmulțească. Apropo : literalmente în ultimele ore am constatat că el poate forma spori. Iar sporii microbilor sînt greu de descoperit în organism, chiar și la o analiză minuțioasă. Mai mult, microbul putea să se fi păstrat nu în stare finită, ci în „schiță", ca o eroare sau un adaos la o „înregistrare" din acizii nucleici ai celulelor. În acest caz este aproape imposibil de observat microbul.

Pavel Petrovici vru să zică : „Mulțumesc, profesore, mi-ați răspuns cu prisosință la ambele întrebări", dar Mracek se pornise pe vorbit :

— Acest coc neobișnuit dispune de un mecanism de adaptare ireproșabil. Aș zice că e ceva ce s-ar putea asemui numai cu adaptabilitatea unei ființe raționale.

— Cum ? făcu fără să vrea Pavel Petrovici. Își amintise de cele spuse de Istoțki...

Mracek zîmbi :

— O comparație și nimic mai mult. Gîndiți-vă și dumneavoastră, oare asta nu e perfecțiunea însăși ? O ființă monocelulară, fără sisteme complexe de apărare, care totuși

se apără împotriva celor mai puternice remedii cunoscute medicinei. Începem o energoterapie, şi microbul formează spori: introducem în sînge tinoază, şi microbul secretează un ferment special, care o dizolvă; clătim bine gîtul bolnavului cu antibiotice, şi microbul se retrage din celulele de la suprafaţă în cele aflate dedesubt, totdeauna la o asemenea profunzime încît soluţia nocivă să nu-l ajungă. Coboară tot mai adînc, paralizează cu toxine centrii nervoşi locali şi aceştia nu mai emit semnale. Bolnavul nu simte nici o durere, organismul nu angajează lupta... Fiecare specie are strategia şi tactica sa, cea în cauză însă are o tactică aparte. E întotdeauna gata să se adăpostească îndărătul unui scut, să se transforme în spori, ştie să se „deghizeze" rapid, ca un veritabil artist!

Pe suportul calendarului se aprinse un beculeţ, luminînd o tăbliţă pe care erau înscrise cîteva cuvinte şi acele ceasornicului de-alături. Profesorul se uită la calendar, la acele ceasornicului şi faţa lui exprimă spaima.

— M-am luat cu vorba şi sînt aşteptat. Azi avem o consfătuire a secţiei. La revedere! În anticameră vă aşteaptă un robot de la seviciul de informaţii. El vă va răspunde la celelalte întrebări. Salut!

Nu apucară bine să iasă din cabinet, cînd pereţii acestuia se luminară. Apărură imaginile unor oameni aflaţi în diferite camere. Consfătuirea începuse.

În anticameră îi întîmpină un robot care semăna cu un greier ridicat pe lăbuţele din spate. Pe pieptul său plat se vedea un număr. Mandibulele antenelor se legănau uşor.

— Aş vrea să dau o raită pe la clinici, îi spuse Pavel Petrovici.

— Clinici, repetă robotul cu o voce suavă de femeie. Din piept îi ieşi tubul unui reflector, apoi ţîşni o rază, şi peretele dispăru. Pe locul peretelui apăru un salon. Un bolnav pe o autobrancardă, sprijinit în mîini. Mîinile îi tremurau. Parcă cerea ceva, n-avea aer suficient, nările i se umflau spasmodic, faţa i se învineţise.

Alt salon. O femeie. Ochii îi ieşiseră din orbite. Ţipa sfîşietor, sălbatic...

Iată şi un tînăr înghiţind aerul ca un peşte aruncat pe nisip...

Pavel Petrovici simţi spasme în gît. Se sufoca şi el.

— Destul! zise răguşit şi imaginile dispărură, peretele-ecran se stinse.

(SFÎRŞITUL IN NUMARUL VIITOR)

CONTEMPORANUL NOSTRU JULES VERNE

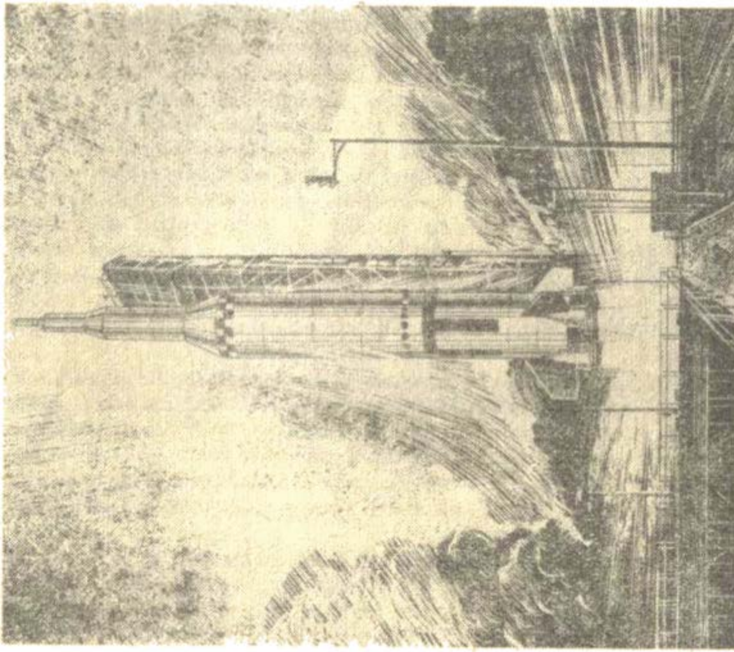
Apariţia simultană a zece dintre cele mai cunoscute romane ale lui Jules Verne în populara colecţie Livre de poche *(tiraj: un milion de exemplare) constituie încă o mărturie a audienţei de care se bucură marele scriitor francez în rîndul unui public foarte larg. Aşa cum au arătat numeroşi comentatori, acest fapt se datoreşte în primul rînd permanenţei umane a unor personaje ca Phileas Fogg, căpitanul Nemo, Paganel, Robur, Dick Sand, doctorul Sarrasin, Matthias Sandorf... Nu putem fi însă de acord cu vocile care susţin că anticipaţiile verniene au devenit caduce şi neinteresante pe măsura traducerii lor în viaţă. Credem, dimpotrivă, că un factor important al succesului operei lui Jules Verne este tocmai posibilitatea pe care o oferă de a pune alături o seamă de previziuni îndrăzneţe şi realizările tehnico-ştiinţifice corespunzătoare. Oamenii sînt şi vor fi totdeauna dornici să cunoască imaginea despre viitor a predecesorilor mai mult sau mai puţin îndepărtaţi — ca şi, de altfel, a contemporanilor.*

Printre cele cîteva anticipaţii verniene care au rezistat pînă acum asaltului realităţii se numără şi zborul circumlunar al unei cosmonave cu echipaj. Ultimele succese ale cosmonauticii au apropiat însă simţitor ziua în care omul va da ocol palidului nostru satelit şi va pune apoi piciorul pe suprafaţa lui lipsită de viaţă. E momentul, deci, să aruncăm o scurtă privire asupra celor două romane care au stîrnit senzaţie cu un secol în urmă: De la Pămînt la Lună *şi* În jurul Lunii.

Ideea străpungerii cuirasei gravitaţiei cu un obuz reprezintă prima soluţie teoretică *valabilă a problemei pătrunderii în spaţiul cosmic. Dacă nu punem la socoteală născocirile naive ale secolului al XVII-lea*[1]*, singura încercare anterioară lui Jules Verne de a fundamenta oarecum ştiinţific zborul de la Pămînt la Lună îi aparţine lui Edgar Allan Poe. Dar mijlocul preconizat de el în povestirea* Neasemuita întîmplare a unui anume Hans Phaall *este un... balon.*

---

[1] **Scriitorul grec Lucian din Samosata îl pune pe eroul său din *Icaromenipp sau călătoria dincolo de nori* să-şi prindă de umeri o aripă de pajură şi una de vultur. Iar Domingo Gonzales, eroul cărţii lui Godwin *Omul în Lună*, îşi săvîrşeşte ascensiunea cu ajutorul unui cîrd de lebede sălbatice, dresate să zboare împreună.**

Spuneam că ideea lui Jules Verne reprezintă prima soluție teoretică a problemei în discuție. Într-adevăr, s-ar putea construi (cel puțin pe hîrtie) un tun capabil să-și trimită obuzul în Lună, după cum s-ar putea descoperi o „pulbere" care să dezvolte forța necesară. Dar un asemenea mijloc ar exclude prezența unui organism cît de cît evoluat în interiorul vehiculului cosmic. Pentru că în timpul mișcării sale prin țeava tunului, obuzul ar trece aproape instantaneu de la 0 la 16 kilometri pe secundă — accelerație de șaizeci de mii de ori superioară accelerației atracției Pămîntului. Barbicane, Nicholls și Michel Ardan ar fi cîntărit, la capătul cursei, trei-patru tone fiecare și această creștere ultrarapidă a greutății lor ar fi avut același efect ca atunci cînd s-ar fi aflat nu în interiorul obuzului, ci în fața lui !...

Interesant este că în partea a doua a ciclului, În jurul Lunii, *apare și mijlocul adecvat într-adevăr zborului cosmic : rachetele, pe care cei trei cosmonauți le folosesc însă numai pentru a desprinde obuzul din îmbrățișarea atracției lunare și a-l face să recadă pe Pămînt. Se pare că această anticipație secundară l-a inspirat totuși pe Țiolkovski, mare și mărturisit admirator al scriitorului francez.*

În paginile care urmează, vă prezentăm cîteva reproduceri după ilustrațiile originale ale romanelor De la Pămînt la Lună *și* În jurul Lunii, *însoțite de imagini ale înfăptuirilor cosmonauticii contemporane. Privindu-le, să nu uităm că le desparte un secol și că însuși Jules Verne spunea, cu incomparabila modestie a omului de geniu : „Tot ceea ce inventez, tot ceea ce născocesc va rămîne mai prejos de adevăr, pentru că va veni o zi în care cuceririle științei le vor întrece pe cele ale imaginației".*

ION HOBANA

Ilustrațiile din romanele lui Jules Verne „De la Terre à la Lune" și „Autour de la Lune" aparțin lui **Émile Bayard** și lui **A. de Neuville**, fiind gravate de **Hildibrand** ; ele au fost reproduse după ediția franceză din 1920.

Desenele care înfățișează zborul real în Cosmos au fost făcute de **Aurel Buiculescu** după diferite materiale documentare.

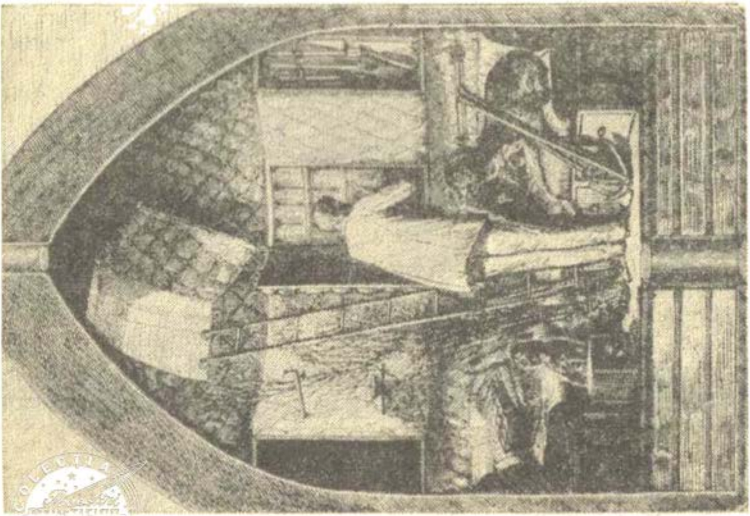
1. Lansarea obuzului-vagon imaginat de scriitorul francez și a unei cosmonave moderne (pag. 27).

2. Cabina proiectilului lansat spre Lună, din romanul lui Jules Verne ; interiorul cosmonavei sovietice „Vostok" (pag. 29).

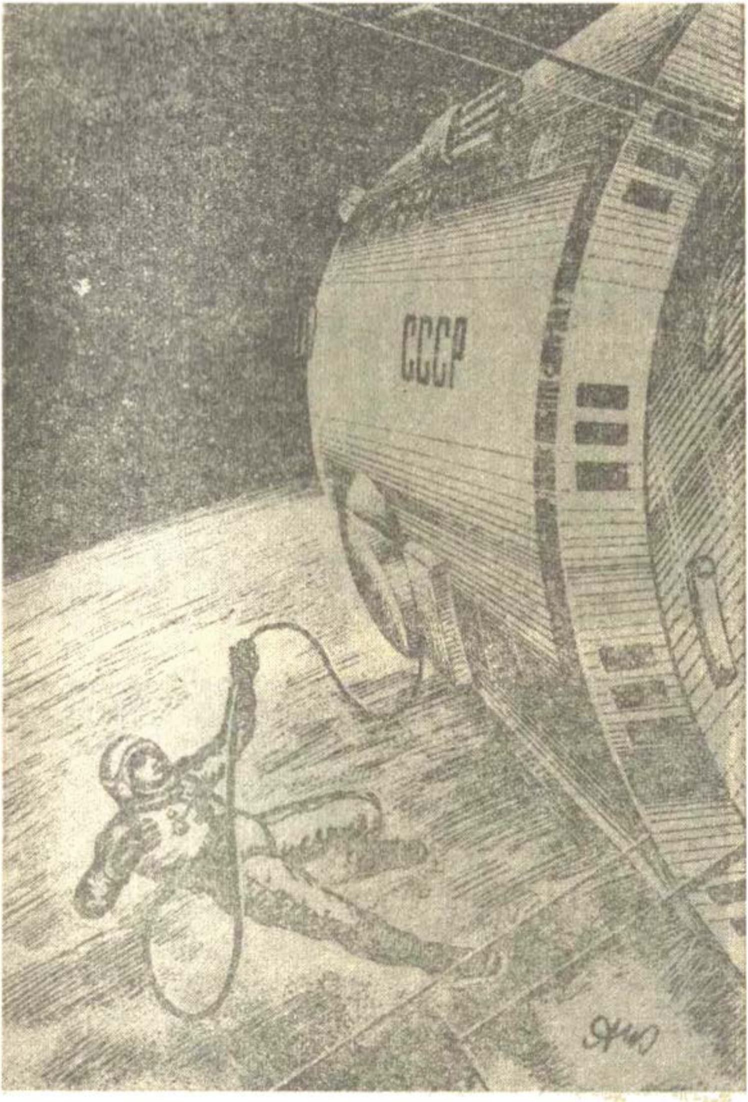
3. Barbicane, Michel Ardan, Nicholls și animalele lor în stare de imponderabilitate (pag. 30) ; pilotul-cosmonaut Aleksei Leonov, zburînd în spațiul cosmic alături de nava „Voshod-2" (pag. 31).

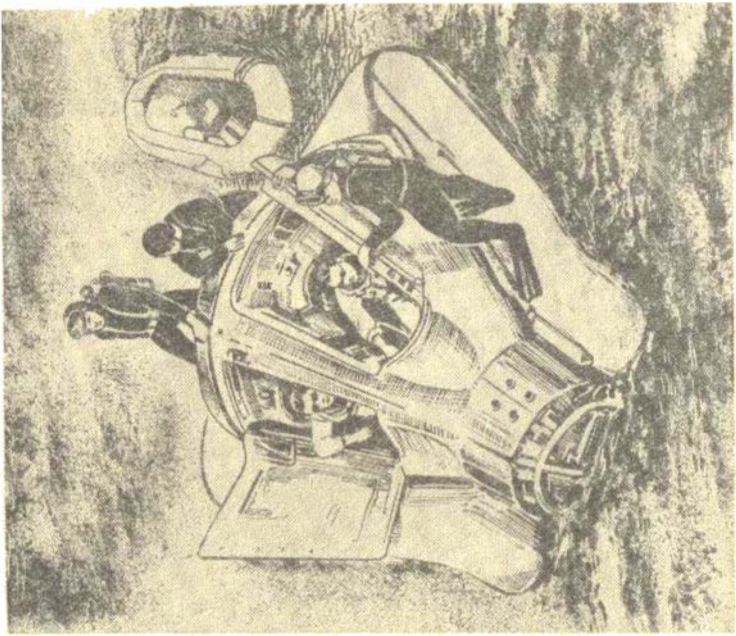
4. „Recuperarea" proiectilului jules-vernian și amerizarea uneia dintre capsulele americane „Gemini" (pag. 32).

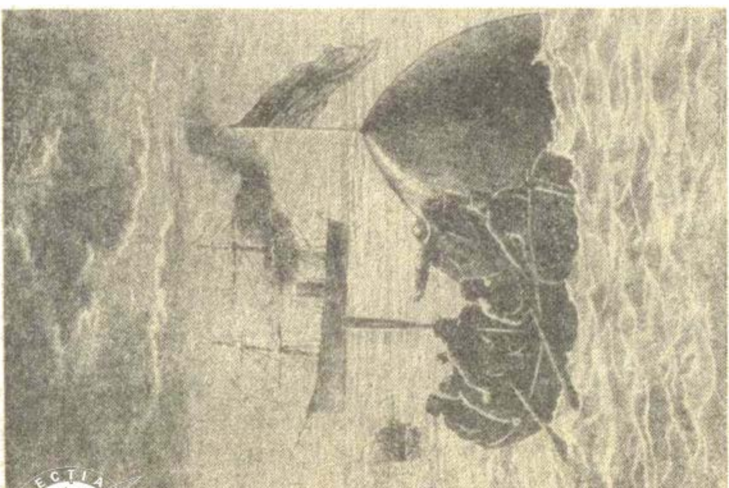

СССР

СССР

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

COLECȚIA
CLUB Povestiri
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodylu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

Abonați-vă la revista „Știință și tehnică" — publicație lunară editată de C.C. al U.T.C. și Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. Abonamentele se primesc de către oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții pînă la data de 25 ale fiecărei luni, cu deservirea în luna următoare.

Revista se găsește de vînzare la toate chioșcurile pentru difuzarea presei și debitele O.C.L.

PREȚUL 1 LEU

41007

• SEPTEMBRIE 1966